

waarin hij méér ziet dan een aanvoelbare waardebeplating. Zoo'n „markt"-schilderij, met die zoete koetjes op hun Zondags in 't zonlicht neergezet, zóó dat de „gewenschte" en overeengekomen lichteffecten precies kloppen met de gangbare meening in dit opzicht.... voorgekouwd door de pers-van-een-en-twintig-jaren-geleden.... zoo'n markt-schilderij staat wél verre van onze moderne inzichten. Een wee gebaar, voor zooverre men nog van gebaar spreken kan, gaat er dan van zoo'n recept-geval uit. Zeestukken volgens vastgestelde wijze van in-elkaarsmeeren.... binnenhuisjes met min-of-meer versufte bewoners, die — o gruwel — juist hun naïviteit „exploiteeren", waterpartijtjes die krampachtig het paneel verdeelen in „voorgrond", diepte en doorzicht. Liefst nog moet 't formaat medewerken tot de verkoopbaarheid. Zou 'n lijst misschien ook nog „stem" in 't kapittel hebben? Bah.... wat 'n gedoe! Dat is allemaal „onwaar, gekunsteld, modieus, onoprecht"! Dat is niet de „ziel" die wij zoeken, en die ons weer bezielen moet. Een gevoel van teleurstelling, van nog erger, doet ons besluiten die schilderijenmakers maar te laten rondtobben, en zelf het frissche, soms harde leven tegemoet te treden, en te vechten tot dat het in zichzelf „verjongd" is. Die mufte verfkere! Doch, zooals ik zoeven zei, wij kunnen toch de waarachtige priesters niet missen, want de waarheid, de goddelijkheid hunner gaven, verheft ons en doet ons inkeer tot ons zelf. En juist uit dit laatste wordt het nieuwe en goede weer geboren.

De tijd was echter blijkbaar juist rijp, om

mij weer eens met Willem van der Nat te doen samenkomen, en laat ik 't maar ineens zeggen: Ik heb bij hem dingen gezien van zoo'n majestueuse werking en van zoo'n rake neerschrijving, en van een zoo hevig treffend gebaar van grooten vorm en stoeren kleur, dat ik mij afvroeg: hoe is 't gekomen, dat daar nog door bijna niemand de aandacht eens op gevestigd is geworden. Ik ging door met zijn portefeuilles, de een na de andere door te bladeren, en mijn verwondering, maar niet minder mijn bewondering klom, steeg, groeide uit, boven alles ter wereld, en ik was enthousiast over de heerlijke gevoeligheid, en het grootsche zien en daarvan

kond doen, waartoe Van der Nat in staat bleek. Maar kerel.... wie ben je? Zooals hij de grootschheid en de ruimte en de lichtinval van een kerkruimte geeft, of de rosse lucht laat gloeien boven een stuk drentsche hei, waarop een kudde schapen, en tegen dien rossen gloed zijn figuur van herder bouwt, als een

WILLEM VAN DER NAT. OUDE HUIZEN.

bonk sylhouet in zijn geslotenheid-van-totaal-massa, of die onbeholpen knoesterige Katwijksche huizekens samengroept, tegen een aetherischen lucht, waarachter je de zee in zijn avondkracht weet... Neen, de veelzijdigheid, d.w.z. de ontvankelijkheid van ziel, zijn meesterschap in teruggave en terugzegging van wat hem doorstroomde is enorm. Ik zag bij hem een schilderijtje vol weemoed van een te jong gestorven geitje. 'n Lieflijkje! Bijna devoot. En groot doek was hij aan 't opzetten, waarin hij eens volkomen vrijuit en zonder den druk van „verkoopbaarheid" zich als 't ware.... openbaarde. 't Geval als zoodanig was buitengewoon een-